

перспективної оцінки загроз та фінансового моніторингу.

Порівняння ефективності адитивних технологій фінансового прогнозування і планування відповідно існуючих методів дало змогу передбачити структурні зміни основних макроекономічних показників до закінчення не тільки згрупованого в декілька років періоду але і ще до закінчення календарного року протягом операційного періоду. Це дало змогу вивільнити час як фінансовий ресурс для пошуку прихованих фінансових ресурсів без значної втрати їх вартості.

У якості висновків можна стверджувати, що існуючі на сьогодні підходи до управління фінансами потребують значних внутрішніх змін і модернізації, про що може свідчити також повсемісна популяризація моніторингу, як окремого методу.

Список використаних джерел

1. Sjurkalo, B. I. Improvement of a scenario of events in the formation of a financial plan Problems of rational use of socio-economic and natural resource potential of the region: financial policy and investment. Avg. Business, management and marketyng.- Rivne, 2006 - Vol. 12 - P. 167-174.

УДК 657.6:339.37

Яремик Мирослав

к.е.н., доцент

Українська академія друкарства

м.Львів

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ

Анотація

Розглянуто основні переваги та недоліки різних форм організації служби внутрішнього аудиту з позицій дотримання принципу незалежності та об'єктивності. Розроблено рекомендації щодо врахування факторів при виборі організаційних форм служби внутрішнього аудиту.

Ключові слова: внутрішній аудит, незалежність, служба внутрішнього аудиту, способи організації, фактори.

Принципи корпоративного управління встановлюють відповідальність вищого керівництва підприємства за формування надійної системи внутрішнього контролю (СВК) та підтримку її належного функціонування. Внутрішній аудит, як найбільш розвинена формою внутрішнього контролю в компанії, виступає одним із незамінних інструментів власників компанії і ради директорів при організації корпоративного управління і контролю.

Міжнародний Інститут внутрішніх аудиторів (The IIA) дає визначення поняття «внутрішній аудит» як діяльність за поданням незалежних і об'єктивних гарантій і консультацій, спрямованої на вдосконалення роботи організації. Внутрішній аудит допомагає організації досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки і підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю і корпоративного управління [1].

Питаннями організації служби внутрішнього аудиту присвячено праці ряду вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Рудницького В.С., Соніна А.М., Сухаревої Л., Пантелеєва В.П., Немченко В.В.[3], Кришкіна О.В.[5], Терещенко О. та інших.

Основними завданнями, що стоять перед службою внутрішнього аудиту (СВА), є:

- забезпечення відповідності принципам корпоративного управління;
- оцінка надійності і ефективності СВК в компанії, а також надання консультаційної підтримки менеджменту компанії на етапі розробки систем і процедур СВК;
- оцінка системи управління ризиками; оцінка ефективності і економічності управління бізнес-процесами.

В Україні відмічається низький попит на професійні послуги внутрішнього аудиту, що можна вважати як упущення власників або їх не зацікавленість в об'єктивних результатах аудиту. В Україні внутрішній аудит спрямований швидше на вирішення проблем, ніж на їх запобігання. На думку фахівців, найбільш частими помилками, через які внутрішній аудит не справляється зі своїми функціями, є: недотримання міжнародних стандартів внутрішнього аудиту; низький рівень професіоналізму самих аудиторів; проблеми з незалежністю внутрішніх аудиторів [6].

Під незалежністю розуміється організаційна незалежність, яка в значній мірі визначається рівнем підпорядкованості СВА в компанії. При цьому слід розуміти, що абсолютної незалежності внутрішніх аудиторів в принципі бути не може – можна говорити лише про ступінь незалежності, оскільки внутрішні аудитори в більшості випадків є працівниками компаній і їх кар'єрний ріст залежить від керівництва. Тому забезпечення незалежності внутрішніх аудиторів передбачає створення такої структурної підлеглості, при якій менеджмент компанії не зможе чинити безпосередній тиск на внутрішніх аудиторів.

СВА може бути створена шляхом:

- 1) створення власної служби внутрішнього аудиту;
- 2) передачі функцій внутрішнього аудиту аудиторським фірмам;
- 3) створення власної служби внутрішнього аудиту із залученням працівників аудиторських фірм чи консультантів (так званий лізинг аудиторів).

З позицій незалежності найбільш ефективним є другий варіант, але з позицій економічності – не завжди виправданий. По друге, підпорядкованість наглядовій раді чи власнику такої аудиторської фірми не сприяє ефективним взаємовідносинам між нею та керівництвом підприємства, а також містить

ризик «безконтрольності» її діяльності, оскільки вищий керівний орган не має механізмів поточного контролю.

В більшості випадків СВА рекомендують підпорядковувати Раді директорів [3, с.29, с.160; 4] (наглядовій раді - згідно Закону України «Про акціонерні товариства»). Але практика показує, що служба внутрішнього аудиту підприємств може бути організаційно підпорядкована не тільки наглядовій раді, але і: зборам акціонерів (власнику), генеральному директору, заступнику директора з фінансів чи головному бухгалтеру.

В теорії управління виділяють як функціональні так і лінійні (адміністративні) зв'язки. Тому, на нашу думку, підпорядкування СВА може здійснюватися за наступними схемами:

- лінійне підпорядкування генеральному директору та функціональне підпорядкування комітету з аудиту;
- лінійне підпорядкування генеральному директору та функціональне – зборам акціонерів (чи власникам);
- лінійне та функціональне підпорядкування лише генеральному директору;
- лінійне та функціональне підпорядкування лише заступнику директора з фінансів.

Розглядати підпорядкування СВА (як лінійне так і функціональне) головному бухгалтеру є недоцільним, оскільки з позицій незалежності СВА не може бути одним із структурних підрозділів обліково-фінансової служби і вона не зможе реалізувати ролі експерта в оцінці дотримання облікової політики, дієвості внутрішнього контролю і надійності інформаційних систем.

Реалізація принципу незалежності служби внутрішнього аудиту може бути забезпечена підзвітністю її тільки вищому керівництву підприємства (наглядовій раді (комітету з аудиту), зборам акціонерів). Але це можливе лише за умов, коли вищий орган керівництва є самостійним, а не номінальним органом, а також коли керівництво підприємства не буде розглядати працівників СВА як «наглядачів» від наглядової ради і вибудовуватиме із ними виробничі відносини.

Інститутом внутрішніх аудиторів (The Institute of Internal Auditors) були розроблені обов'язкові Міжнародні професійні стандарти внутрішнього аудиту [2]. При правильно організованій роботі СВА і забезпеченні її ресурсами (в тому числі кваліфікованими кадрами), достатніми для дотримання Міжнародних стандартів, наглядова рада отримує наступні переваги:

- може делегувати більшість своїх моніторингових і наглядових функцій службі внутрішнього аудиту, функціонально підзвітній комітету з аудиту;
- внутрішній аудит для наглядової ради може бути джерелом об'єктивної і незалежної від виконавчого органу інформації про ефективність систем управління ризиками, внутрішнього контролю і корпоративного управління, відповідальність за моніторинг яких покладена на наглядову раду.

На наш погляд при виборі організаційних форм СВА слід враховувати професіоналізм членів наглядової ради і компетентність менеджменту, характер взаємовідносин між наглядовою радою (комітету з аудиту) і менеджментом

компанії, рівень розвитку корпоративної культури в компанії, а також основні завдання, які ставляться перед внутрішнім аудитом.

Отже, в ідеалі СВА повинна мати лінійне підпорядкування генеральному директору та функціональне підпорядкування комітету з аудиту (наглядовій раді). На підприємствах зі значною часткою держави підпорядкування СВА наглядовій раді може призвести до втрати незалежності внутрішніх аудиторів та політичного тиску на них зі сторони представників держави (як правило представників уряду) в наглядовій раді. Якщо основним завданням внутрішнього аудиту є контроль-ревізійна діяльність – то доцільним є лінійне та функціональне підпорядкування генеральному директору, що сприятиме організації контролю над діяльністю менеджменту, а якщо внутрішній аудит розглядають як елемент системи корпоративного управління – то логічним є його підпорядкування наглядовій раді (комітету з аудиту).

Список використаних джерел

1. Сайт інститута внутрішніх аудиторів. – Режим доступу: http://www.iaa.ru/inner_auditor/definition_of_internal_audit/ (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.
2. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти). Редакція 2013 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%202013%20Ukrainian.pdf> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.
3. Немченко В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту [Текст] : підручник / В. В. Немченко, В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
4. Краснова И. А. Методика проведения внутренней аудиторской проверки эффективности системы внутреннего контроля бизнес-процессов [Електронний ресурс] / И. А. Краснова. – Режим доступу : <http://gaap.ru/articles/biznes/index.php?CODE=biznes> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.
5. Крышкин О.В. Настольная книга по внутреннему аудиту. Риски и бизнес-процессы [Текст] / О.В. Крышкин. – ООО «АЛЬПИНА ПАБЛИШЕР», 2013. – 477 с.
6. Внутренний аудит - новый механизм контроля в компании. Сайт Baker Tilly Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/ru/news/id547> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.

